

Брюксел, 14 юни 2024 г.
(OR. en)

10817/24

Междуинституционално досие:
2008/0140(CNS)

ANTIDISCRIM 95
FREMP 291
GENDER 114
JAI 968
MI 583
SOC 435

ДОКЛАД

От:	Председателството
До:	Съвета
№ предх. док.:	10476/24
№ док. Ком.:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Относно:	Директива за прилагане на принципа на равно третиране (член 19) – Доклад за напредъка

I. ВЪВЕДЕНИЕ

На 2 юли 2008 г. Комисията представи на Съвета и на Европейския парламент предложение за директива на Съвета, чиято цел е в обхвата на защитата срещу дискриминация, основана на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, да се включат области извън заетостта. Като допълва съществуващото законодателство на Съюза¹ в тази област, предлаганата хоризонтална директива за равното третиране ще забрани дискриминацията на посочените по-горе основания в следните области: социална закрила, включително социална сигурност и здравеопазване; образование; и достъп до стоки и услуги, включително жилищно настаняване.

---

¹ По-конкретно директиви 79/7/ЕИО, 2000/43/ЕО, 2000/78/ЕО и 2004/113/ЕО на Съвета.

След влизането в сила на Договора от Лисабон на 1 декември 2009 г. предложението вече попада в обхвата на член 19 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) (специална законодателна процедура); това изисква единодушие в рамките на Съвета след *одобрение* от страна на Европейския парламент.

Европейският парламент прие становището си на 2 април 2009 г.² в рамките на процедурата на консултация. Съветът ще трябва да поиска одобрението на Европейския парламент по окончателния текст.

Въпреки че предложението се обсъжда почти шестнадесет години и почти всяко председателство беше включило досието в дневния ред на Съвета, досега не беше възможно да се постигне споразумение. Последният доклад за напредъка³ беше представен на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси през 12 юни 2023 г.

Въпреки че много голямо мнозинство от делегациите отдавна подкрепиха директивата, като оцениха факта, че тя има за цел да допълни съществуващата правна рамка, като разглежда и четирите основания за дискриминация чрез хоризонтален подход, някои други делегации изразиха опасения и поискаха разяснения във връзка с усещането за липса на правна сигурност, разделението на правомощията и спазването на принципа на субсидиарност, както и въздействието на предложението, по-специално по отношение на потенциалните финансови последици.

През годините беше направено важно преформулиране, за да се отговори на изразените опасения, включително чрез изясняване на правните задължения както по същество, така и по отношение на разделението на правомощията, и чрез ограничаване до голяма степен на потенциалното финансово въздействие на проекта за директива.

Комисията подкрепи търсенето на компромис, като същевременно на този етап поддържа резерва за разглеждане по всички промени спрямо първоначалното ѝ предложение.

---

² Вж. док. А6-0149/2009. Настоящият парламент назначи за докладчик Alice Kuhnke (SE/Greens/European Free Alliance).

³ Док. 9043/23. Съветът проведе и ориентационен дебат по предложението (вж. док. 9544/23).

II. РАБОТАТА НА СЪВЕТА ПРИ БЕЛГИЙСКОТО ПРЕДСЕДАТЕЛСТВО

По време на белгийското председателство беше извършена интензивна работа по предложението с цел постигане на единодушие. Предложението беше обсъдено на три заседания на работна група „Социални въпроси“⁴ — три пъти в Корепер⁵, а също и на равнище Съвет. Председателството представи четири набора от предложения за формулировки с оглед да се отговори на всички нерешени опасения, изразени от делегациите, по-специално тези, свързани с правната сигурност, зачитането на принципа на субсидиарност и потенциалното финансово въздействие на бъдещата директива⁶.

Председателството отговори по следния начин на тези опасения:

1. Текстът беше преработен, за да се изясни обхватът на задълженията на държавите членки по отношение на *разумните улеснения* за хората с увреждания (член 4 и съображения 19а – 20г) с цел разграничаване от задължението за осигуряване на достъпност, което преди това беше заличено.
2. *Компетентностите на държавите членки в областта на образованието*, включително по отношение на определянето на таксите, както и възрастовите ограничения, бяха определени по-ясно (член 3, параграф 2, буква г) и съображение 17ж).
3. Текстът беше допълнително изяснен чрез позоваване на широкото право на преценка на държавите членки при предоставянето, възлагането и организирането на услуги от общ интерес, потвърждавайки, че различията в предоставянето на *услуги от общ интерес* между регионалните или местните равнища като такива не представляват дискриминация (член 3, параграф 5а и съображение 11).
4. Текстът беше изменен, като се предвиди възможността държавите членки да се справят с *демографското предизвикателство*, свързано с намаляването на раждаемостта (член 3, параграф 4а и съображение 19-а).

---

⁴ Заседанията бяха проведени на 20 февруари, 14 март и 9 април.

⁵ 18 април, 26 април и 14 юни.

⁶ Док. 5552/24, 6630/24, 7549/24 и 8616/24 (възпроизведени без промени в док. 8616/1/24 REV 1 и с незначителни технически и редакционни корекции в док. 10476/24).

5. Освен това председателството поясни условията за *разликите в третирането на основание възраст или увреждане* (член 2, параграф 5а и член 2, параграф 6, както и съображения 14-а и 14а).
6. В същия дух председателството поясни разпоредбите относно *разликите в третирането въз основа на възрастта или здравословното състояние на дадено лице, по-специално в областта на финансовите услуги* (член 2, параграфи 7а – 7 и съображение 15аб).
7. *Срокът за транспониране* беше намален на 3 години в сравнение с предишния проект с оглед на удължения период от време, който вече беше изтекъл от момента, в който предложението беше представено за първи път, и съответната разпоредба беше преформулирана в съответствие със съществуващата практика (член 15, параграф 2). От друга страна, *срокът на задължението за докладване* беше удължен на 4 години.
8. Съображение 9 беше преформулирано, за да се потвърди изрично, че е извършена внимателна оценка по отношение на принципите на субсидиарност и пропорционалност.
9. Бяха направени и редица промени с цел *актуализиране* на текста и подобряване на вътрешната му съгласуваност и яснота.

На заседанието на Корепер на 18 и 26 април голямо мнозинство от делегациите подкрепиха текста на председателството и целта за постигане на общ подход в Съвета на 7 май 2024 г. Няколко делегации обаче поискаха повече време, за да завършат вътрешните си процеси на вземане на решения и да имат възможност да изпратят евентуални коментари за нерешени въпроси⁷. Ето защо председателството промени целта на обсъжданията в Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 7 май на ориентационен дебат. По време на ориентационния дебат⁸ в Съвета голямо мнозинство от делегациите призоваха за бързо постигане на споразумение по предложението по време на белгийското председателство въз основа на последния компромисен текст. Три делегации обаче поддържат общите си резерви.

---

⁷ Председателството не получи писмени бележки.

⁸ Док. 9094/24.

След ориентационния дебат в Съвета председателството проведе двустранни обсъждания с делегациите, които все още изразяваха опасения за нерешени въпроси, в опит да се намерят решения и да се проправи пътят за постигане на единодушие. След това директивата отново беше включена в дневния ред на Корепер на 14 юни⁹. По време на обсъжданията в Корепер, въпреки че голямо мнозинство от делегациите бяха в състояние да подкрепят текста на председателството и целта за постигане на общ подход в Съвета, три делегации все още поддържат резерви. По този начин стана ясно, че необходимото единодушие все още не може да бъде постигнато.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Компромисният текст на председателството е приложен към настоящия доклад. Голямо мнозинство от делегациите потвърдиха непоколебимата си подкрепа за този текст и призоваха за бързото му приемане. Комисията подчерта, че продължава да разглежда приемането на предложението като приоритет.

Председателството отбелязва, че настоящият компромисен текст, който отчита всички изразени конкретни опасения и е подкрепен от двадесет и четири държави членки, все още не се ползва с единодушно одобрение. Като се има предвид настоящото нарастване на дискриминацията и тормоза на уязвими групи, което показва спешната необходимост да се гарантира обща и хоризонтална защита на гражданите в целия Европейски съюз срещу дискриминацията въз основа на всички защитени основания, председателството се надява, че в близко бъдеще може да бъде събрана допълнителна подкрепа, за да се постигне необходимото единодушие в Съвета.

---

⁹ След като не бяха получени допълнителни предложения за формулировки, председателството не внесе съществени промени в компромисния текст, който беше обсъден в Корепер на 18 и 26 април. Бяха внесени само незначителни технически и редакционни корекции (вж. док. 10476/24).

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 19, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия¹⁰,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взе предвид одобрението на Европейския парламент¹¹,

в съответствие със специална законодателна процедура,

---

¹⁰ ОВ С , , стр. .

¹¹ ОВ С , , стр. .

като има предвид, че:

- (1) В съответствие с член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства, като тези ценности са общи за всички държави членки. В съответствие с член 6 от ДЕС Съюзът зачита правата, свободите и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата на основните права“). Съгласно същия член основните права, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи.
- (2) Правото на всеки човек на равенство пред закона и на защита от дискриминация е всеобщо право, признато от Всеобщата декларация за правата на човека, Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, Международната конвенция за ликвидиране на всички форми на расова дискриминация, международните пактове на ООН за граждански и политически права и за икономически, социални и културни права, Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ), Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и Европейската социална харта, подписани от всички държави членки. Настоящата директива, и по-специално разпоредбите относно разумните улеснения, зачита основните принципи, признати в КПХУ и в Конвенцията на ООН за опазване на световното културно и природно наследство.

- (2a) От 23 декември 2010 г. Съюзът е страна по КПХУ. Съгласно член 216, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) разпоредбите на КПХУ са неразделна част от правния ред на Европейския съюз и поради това законодателството на Съюза следва да се тълкува по начин, който съответства на КПХУ. По-специално, КПХУ включва, в член 2, отказа за предоставяне на разумни улеснения в определението си за дискриминация и задължението за достъпност – в член 9. В своето съобщение „Съюз на равенство: Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021 – 2030 г.“ Комисията подчертава продължаващите неравенства и дискриминация срещу хората с увреждания извън сферата на заетостта, например при социалната закрила, здравеопазването, образованието и достъпа до стоки и услуги, включително жилищното настаняване, и нуждата от допълнителен напредък в законодателството на ЕС по тези въпроси. Настоящата директива допринася за решаването на тези проблеми, заедно с други действия, предприети на равнището на Съюза и на държавите членки при прилагането на КПХУ на ООН.
- (3) Настоящата директива зачита основните права и спазва основните принципи, признати по-конкретно в Хартата на основните права. Член 10 от Хартата на основните права признава правото на свобода на мисълта, съвестта и религията; член 21 забранява дискриминацията, включително когато е основана на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация; а член 26 признава правото на хората с увреждания да се ползват от мерки, които осигуряват тяхната автономност.
- (4)
- (5) Европейският съвет, проведен в Брюксел на 14 декември 2007 г., прикани в своите заключения държавите членки да увеличат усилията си за предотвратяване и борба с дискриминацията на пазара на труда и извън него.

- (5a) С оглед на изграждането на Съюз на равенство, през 2020 г. и 2021 г. Комисията прие ключови стратегии и планове за действие¹², които утвърждават принципа на равно третиране и допринасят за борбата срещу дискриминацията чрез комбинация от целенасочени мерки и интегриране на равенството във всички области на политиката, като същевременно отчитат значението на междусекторния подход.
- (5аб) На 4 март 2022 г. Съветът прие Заключение относно борбата с расизма и антисемитизма¹³ в отговор на тревожното нарастване на расистките и антисемитските инциденти в държавите – членки на ЕС. Наред с това Съвместното съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета „Няма място за омраза: Европа, обединена срещу омразата“ е насочено към активизиране на усилията на ЕС за борба с омразата във всичките ѝ форми чрез засилване на действията в различни политики. По-специално съобщението е призив за действие, за да се гарантира, че Европа е място, където всички се възползват от основополагащите ценности на Съюза. Равенството и недискриминацията са сред основополагащите ценности и основните права, залегнали в член 2 от Договора и в Хартата на основните права на ЕС. Те са в основата на това всички хора, каквито и да са те, да могат да живеят заедно, без да се страхуват. Съюзът е ангажиран с изграждането на общество, в което всеки се радва на равни възможности за развитие и е свободен да изразява своята индивидуалност. Насърчаването на такова общество е мощен начин за предпазване от омразата и нетърпимостта¹⁴.

---

¹² [Стратегия за равенство между половете за периода 2020 – 2025 г.](#), [План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020 – 2025 г.](#), [Стратегическата рамка на ЕС за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2020 – 2030 г.](#), [Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020 – 2025 г.](#) и [Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021 – 2030 г.](#). Освен това Комисията прие Стратегия за борба с антисемитизма и подкрепа на еврейския живот.

¹³ [pdf \(europa.eu\)](#)

¹⁴ JOIN (2023) 51 final, 6.12.2023 г.

- (5ав) В отговор на Заключенията на Европейския съвет от юни 2023 г.¹⁵, съобщението на Комисията от 11 октомври 2023 г. „Демографските промени в Европа: инструментариум за действие“¹⁶ установява всеобхватен подход към демографските промени, като представя набор от инструменти на политиката, които са на разположение на държавите членки, и призовава държавите членки да поставят в основата на избора на политики равенството между половете, недискриминацията и справедливостта между поколенията.
- (6) В своите резолюции от 20 май 2008 г., от 8 септември 2015 г. и от 19 април 2023 г. Европейският парламент отправи призив за разширяване на защитата от дискриминация в правото на Европейския съюз.
- (6а) Дискриминацията има сериозно въздействие не само върху отделните лица, но и върху обществото, включително върху брутният вътрешен продукт, данъчните приходи и социалното сближаване. Защитата от дискриминация, както е предвидена в настоящата директива, може да допринесе за по-добро здравословно състояние и образователни резултати и в резултат на всичко това – до увеличаване на брутният вътрешен продукт на държавите членки.

---

¹⁵ Заключения на Европейския съвет, 29 – 30 юни 2023 г.

¹⁶ COM (2023)577 final, 11.10.2023 г.

(7) Европейската комисия заяви в своето съобщение „Обновена социална програма: Възможности, достъп и солидарност в Европа на 21 век“, че в общества, където всички индивиди се смятат за равни, не би трябвало да има каквито и да било изкуствени бариери или дискриминация, които да пречат на хората да се възползват от тези възможности. Дискриминацията, основана на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, може да попречи на постигането на целите на Съюза, определени в Договорите, по-специално на достигането на високо равнище на заетост и социална закрила, на повишаването на жизнения стандарт и качеството на живот, на икономическото и социалното сближаване и солидарност. Дискриминацията може също да възпрепятства постигането на целта за премахване на пречките пред свободното движение на хора, стоки и услуги между държавите членки. Освен това Европейската комисия подчерта и заяви отново своя ангажимент за борба срещу дискриминацията и за утвърждаване на равните възможности в своето съобщение „Недискриминация и равни възможности: подновен ангажимент“. През 2017 г. Европейският парламент, Съветът и Европейската комисия прокламираха Европейския стълб на социалните права, който включва като трети принцип правото на всеки, независимо от пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, на равно третиране и равни възможности в областта на заетостта, социалната закрила, образованието, както и достъпа до стоки и услуги, които са на разположение на обществеността¹⁷. В Плана за действие на Европейския стълб на социалните права Комисията потвърждава, че за осигуряване на равно третиране и равен достъп се изисква ефективна, правилно прилагана и актуална правна рамка, като се позовава по-специално на настоящата директива¹⁸.

---

¹⁷ Междуинституционална прокламация относно Европейския стълб на социалните права (2017/С 428/09) (ОВ С 428/10, 13.12.2017 г.).

¹⁸ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие на Европейския стълб на социалните права“ (COM/2021/102 final), 4.3.2021 г.

- (8) Действащото законодателство на Европейския съюз включва три правни инструмента, основаващи се на член 13 от Договора за създаване на Европейската общност, заменен с член 19 от ДФЕС, и един правен инструмент, основаващ се на член 19 от ДФЕС. Първите три правни инструмента са Директива 2000/43/ЕО¹⁹, Директива 2000/78/ЕО²⁰ и Директива 2004/113/ЕО²¹, които са насочени към предотвратяване и борба с дискриминацията, основана на пол, раса или етническа принадлежност, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Тези инструменти доказваха ползата от законодателство в областта на борбата с дискриминацията. По-специално, с Директива 2000/78/ЕО се създава основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите въз основа на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Въпреки това съществуват различия между отделните държави членки по отношение на степента и формата на защита от дискриминация на някои от тези основания извън сферата на заетостта. Директива 2000/43/ЕО защитава лицата от дискриминация, основана на техния расов или етнически произход, по отношение на достъпа и предоставянето на стоки и услуги, социалната закрила, както и образованието, докато Директива 2004/113/ЕО предлага защита от дискриминация, основана на пола, по отношение на достъпа и предоставянето на стоки и услуги, с изключение на съдържанието на медиите и рекламата, както и на образованието. Освен тези три правни инструмента Директива (ЕС) 2024/1499 на Съвета²² установява и определя стандарти за органите по въпросите на равенството с цел да се гарантира правилното прилагане на посочените и на други директиви в областта на равното третиране.

---

¹⁹ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180, 19.7.2000 г., стр. 22).

²⁰ Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 г. за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2.12.2000 г., стр. 16).

²¹ Директива 2004/113/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 г. относно прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до стоки и услуги и предоставянето на стоки и услуги (ОВ L 373, 21.12.2004 г., стр. 37).

²² ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/1499 НА СЪВЕТА от 7 май 2024 г. относно стандартите за органите по въпросите на равенството в областта на равното третиране на лицата, независимо от тяхната раса или етнически произход, равното третиране на лицата по въпросите на заетостта и професиите, независимо от тяхната религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, равното третиране на жените и мъжете по въпросите на социалното осигуряване и достъпа и предоставянето на стоки и услуги, и за изменение на директиви 2000/43/ЕО и 2004/113/ЕО. (ОВ L, 2024/1499, 29.5.2024 г., стр. 1.)

- (9) Във връзка с това целта на настоящата директива по отношение на основанията, които обхваща, въз основа на внимателна оценка в светлината на принципите на субсидиарност и пропорционалност да разшири степента и формата на защита [...] от дискриминация извън сферата на заетостта в специфичните области, посочени в настоящата директива. Поради това законодателството на Съюза следва да забрани дискриминацията, основана на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, в редица области извън пазара на труда, най-вече във връзка с достъпа до социална закрила, достъпа до образование и достъпа и предоставянето на стоки и услуги, включително жилищно настаняване. Услугите следва да се разбират по смисъла на член 57 от ДФЕС.
- (10) Директива 2000/78/ЕО забранява дискриминацията по отношение на достъпа до професионално обучение; съществува необходимост да се допълни тази защита, като обхватът на забраната за дискриминация се разшири до образователните форми, които не се разглеждат като професионално обучение.
- (11) Настоящата директива не следва да засяга компетентностите на държавите членки, особено в областта на образованието, социалната сигурност и здравеопазването. Тя не следва да засяга и съществената роля и голямата свобода на преценка на държавите членки при предоставяне, възлагане и организиране на услугите от общ интерес, което може да включва различни равнища на услуги на национално, регионално или местно равнище, в зависимост например от разделението на правомощията в рамките на държавите членки и от регионалните и местните условия. Следователно различията в третирането, произтичащи от регионални или местни различия в равнището на тези услуги, не представляват дискриминация по смисъла на настоящата директива.
- (12) Понятието „дискриминация“ включва пряката дискриминация, непряката дискриминация, тормоза, подбуждането към дискриминация и отказа да се осигурят разумни улеснения за хората с увреждания. Дискриминацията се разбира и като възникваща въз основа на множество основания.

- (12а) Въз основа на практиката на Съда на ЕС може да се изведе заключението, че дискриминацията възниква, *inter alia*, когато лице е третирано по по-неблагоприятен начин или е подложено на тормоз, тъй като е – или се смята, че е – свързано с лица с дадена религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, или с организации, които насърчават спазването на правата на такива лица. Дискриминацията възниква и когато дадено лице е третирано по по-неблагоприятен начин или е подложено на тормоз, основан на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, които просто се предполага, че има²³.
- (12аб) Може да се окаже важно да се вземат предвид специфичните ситуации на неравностойно положение, произтичащи от множествена дискриминация, включително комбинирана дискриминация, за да се отрази сложната реалност на случаите на дискриминация, както и за да се подобри защитата на жертвите. Множествената дискриминация се разглежда като дискриминация във всички нейни форми, възникваща въз основа на всякаква комбинация от две или повече от следните основания, включително ако взето самостоятелно, положението не би предизвикало дискриминация срещу засегнатото лице: религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, както и комбинация от едно или повече от тези основания и някое от основанията, защитени съгласно Директива 2000/43/ЕО, Директива 2004/113/ЕО или Директива 79/7/ЕИО.
- (12б) Тормозът противоречи на принципа на равно третиране, тъй като жертвите на тормоз не могат да се ползват наравно с останалите от достъп до социална закрила, образование, стоки и услуги. Тормозът се проявява под различни форми, включително нежелано поведение, изразено словесно, физически или по друг несловесен начин. По смисъла на настоящата директива за тормоз може да се приеме поведение, което се проявява нееднократно или е толкова сериозно по своето естество, че поради целта или последствията си накърнява достойнството на дадено лице и създава заплашителна, враждебна, унизителна, оскърбителна или обидна среда.

---

²³ Решения на Съда от 16 юли 2015 г., *ЧЕЗ Разпределение България*, C-83/14, EU:C:2015:480 и от 17 юли 2008 г., *Coleman*, C-303/06, EU:C:2008:415.

- (13) При прилагането на принципа на равно третиране без оглед на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация Съюзът следва в съответствие с член 8 от ДФЕС да полага усилия за премахване на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените, особено поради факта, че жените са често жертва на дискриминация на множество основания.

При изготвянето или преразглеждането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, които са необходими за съобразяване с настоящата директива, държавите членки следва да вземат предвид различното въздействие върху мъжете и жените.

- (14) Оценяването на фактите, от които може да се заключи, че е налице пряка или непряка дискриминация, следва да продължи да бъде от компетентността на националните съдебни или други компетентни органи в съответствие с разпоредбите на националното право или практика. Такива разпоредби могат да предвиждат по-специално установяване на наличието на непряка дискриминация чрез всякакви средства, включително въз основа на статистически и/или научни данни.
- (14-а) Различия в третирането въз основа на възраст могат да бъдат допуснати при определени обстоятелства, ако са обективно обосновани от легитимна цел и ако средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими. Това може да включва ограничен достъп до социална закрила за лица от определени възрастови групи или диференциация на тази закрила поради различните потребности на различните възрастови групи.
- (15аб) Положението на лицата от различни възрастови групи може да не е сравнимо за целите на оценката на риска в контекста на някои застрахователни, банкови и други финансови услуги. Същото се отнася и за положението на лицата със специфични здравословни проблеми, което може да бъде определящ фактор при оценката на риска, извършвана в рамките на тези услуги. Поради това настоящата директива следва да определи условията, при които различията в третирането в рамките на приложното ѝ поле са възможни, ако са обосновани от легитимна цел и ако средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими.

- (14a) Преференциално третиране въз основа на увреждане или възраст може да бъде допуснато като форма на диференцирано третиране при определени обстоятелства, ако е обективно обосновано от легитимна цел и ако средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими. В този контекст насърчаването на икономическото, културното или социалното приобщаване на хора с увреждания или лица от определени възрастови групи следва да представлява легитимна цел. Средствата за постигането на тази цел, например предлагането на по-благоприятни условия за достъп на хора с увреждания или лица от определени възрастови групи, следва да бъдат целесъобразни и необходими. Мерките, свързани с увреждания или възраст, които предлагат по-благоприятни условия на хора с увреждания или лица на определена възраст в сравнение с наличните за други хора, като безплатни или намалени тарифи за използването на обществения транспорт, музеите или спортните съоръжения, се считат за съвместими с принципа за недопускане на дискриминация и не представляват дискриминация на основание увреждане или възраст.
- (15)
- (15б) Важно е потребителите и съответните съдебни органи и органи по жалбите да получават информация при поискване за причините, на които се дължат различията в третирането на основание възраст или здравословно състояние в отделни случаи. Без доставчиците на финансови услуги да се задължават да разкриват чувствителни търговски данни, е важно предоставената информация да е полезна и разбираема за широката общественост и да обяснява разликите в индивидуалния риск за въпросната услуга.
- (16) Всяко лице се ползва със свобода на договаряне, включително с тази да избере договаряща се страна при сделка. Настоящата директива не следва да се прилага по отношение на икономически трансакции, предприемани от лица, за които тези трансакции се извършват в контекста на личния или семейния им живот.

- (17) Едновременно със забраната за дискриминация е важно да се зачитат и други основни права и свободи в съответствие с Хартата на основните права и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, включително защитата на личния и семейния живот, правата на възрастните хора, свободата на религията, свободата на сдружаване, свободата на изразяване, свободата на печата и свободата на информацията, свободата на договаряне и свободата на стопанска инициатива. Настоящата директива не следва да засяга мерките, установени в националното право, които в демократичното общество са подходящи и необходими за постигане на легитимна цел, включително поддържане на обществената сигурност или на обществения ред, предотвратяване на престъпността, защита на здравето и защита на правата и свободите на другите.
- (17a) Настоящата директива обхваща прилагането на принципа на равно третиране при достъпа до социална закрила, достъпа до образование и достъпа и предоставянето на стоки и услуги в рамките на компетентността на Съюза. Понятието „достъп“ не включва определянето, в съответствие с националното право и практика, на това дали дадено лице отговаря на критериите за получаване на социална закрила или образование, тъй като държавите членки отговарят за организацията, финансирането и съдържанието на своите системи за социална закрила и образование и за определянето на лицата, които имат право да получават социална закрила и образование.

- (176) Социалната закрила по смисъла на настоящата директива следва да обхваща социалната сигурност, социалното подпомагане, социалното жилищно настаняване и здравеопазването. Поради това настоящата директива следва да се прилага по отношение на всички права и обезщетения, които произтичат от общи или специални схеми за социална сигурност, социално подпомагане и здравеопазване, които са задължителни или се предоставят пряко от държавата или от частни лица. Във връзка с това директивата следва да се прилага по отношение на парични обезщетения, обезщетения в натура и услуги, независимо дали участващите схеми са с осигурителни вноски или не. Посочените по-горе схеми включват, например, клоновете на социалната сигурност, определени с Регламент (ЕО) № 883/2004²⁴ на Европейския парламент и на Съвета, както и схемите, осигуряващи обезщетения или услуги поради съображения, свързани с липсата на финансови ресурси или риска от социално изключване.
- (17е) Компетентността на държавите членки по отношение на организацията на системите им за социална закрила включва компетентност за създаване, финансиране и управление на такива системи и на свързаните с тях договорености, както и компетентност за определяне на същността, размера, изчисляването и продължителността на обезщетения и услуги и за определяне на условията за предоставянето им, включително възрастови ограничения, както и за коригиране на тези условия с цел осигуряване на устойчивост на публичните финанси.
- (17ж) Компетентността на държавите членки по отношение на организацията на образователните системи, учебното съдържание и съдържанието на образователните дейности, включително осигуряването на образование за лица със специални образователни потребности, включва компетентност за създаването, финансирането и управлението на образователни институции, за разработването на учебни планове и други образователни дейности, за определянето на изпитния процес, както и за определяне на условията за предоставянето им в публични и в частни образователни институции, в т.ч. например определяне на такси, както и на възрастови ограничения за училища, курсове, стипендии, безвъзмездни помощи или студентски заеми.

---

²⁴ Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1).

- (17з) Настоящата директива не се прилага за въпроси, попадащи в обхвата на семейното право, в т.ч. за семейното положение и осиновяването, и законите относно правата, свързани с възпроизводството. Тя не засяга и светския характер на държавата, държавните институции или органи, или на образованието.
- (18)
- (19) Съгласно член 17 от ДФЕС Съюзът зачита и не засяга статута, от който се ползват църквите и религиозните сдружения или общности в държавите членки съгласно националното законодателство и зачита също така статута, от който се ползват съгласно национално законодателство философските и неконфесионалните организации.
- (19-а) Настоящата директива не следва да засяга целенасочените национални мерки за предоставяне на недискриминационно преференциално третиране по отношение на определени социални придобивки, когато и доколкото това е необходимо за справяне с демографското предизвикателство, свързано с намаляването на раждаемостта, което е видно от точни данни, доказващи такъв спад на раждаемостта. Тези мерки могат да включват например финансова или жилищна подкрепа за семействата.
- (19а) Хората с увреждания включват хора с трайни физически, умствени, интелектуални или сетивни увреждания, които при взаимодействие с различни пречки могат да възпрепятстват тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото наравно с останалите. Определението за „дългосрочен план“ по отношение на понятието „увреждане“ следва да се разглежда в светлината на практиката на Съда на Европейския съюз, по-специално решението му по дело C-395/15.

(19аб) Принципът на достъпност е установен в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Конвенцията предвижда в това отношение, че за да дадат възможност на хората с увреждания да живеят самостоятелно и да участват пълноценно във всички аспекти на живота, държавите членки като страни по въпросната конвенция трябва да предприемат подходящи мерки, за да осигурят на хората с увреждания достъп, равноправно с всички останали, до физическата среда на живеене, до транспорта, информацията и комуникациите, включително до информационните и комуникационни системи и технологии и до всички останали удобства и услуги, отворени и достъпни за широката общественост, както в градските, така и в селските райони.

(19б)

(19в)

(19ва) С цел насърчаване на равнопоставеност и премахване на дискриминацията държавите членки следва, съгласно настоящата директива и в съответствие с КПХУ на ООН, да предприемат всички подходящи стъпки, за да гарантират осигуряването на разумни улеснения. Задължението за осигуряване на разумни улеснения, при условие че това не води до непропорционална тежест, е вече установено в Директива 2000/78/ЕО и в КПХУ. В съответствие с тези инструменти, както се тълкуват от съда на Европейския съюз, „разумни улеснения“ означава необходими и подходящи модификации и приспособления, които не водят до непропорционално обременяване, когато такива са необходими в конкретен случай, за да се осигури на хората с увреждане признаването или упражняването на всички права на човека и основни свободи наравно с всички останали. Разумните улеснения се предоставят обикновено на дадено лице на индивидуален принцип под формата на модификации и/или подкрепа при определени обстоятелства, за да се предостави на това лице достъп до недостъпни ситуации или среди или да му се даде възможност да упражни право. Разумните улеснения могат да бъдат временни, например подвижна рампа за преодоляване на малки стъпала, компютърен софтуер за четене на екран, жестомимичен преводач за конкретно събитие, адаптиране на учебните програми, учебни материали и стратегии за преподаване или осигуряване на достъп до помощен персонал.

(19вб)

(19вв) Мерките за разумни улеснения се изискват само доколкото не налагат непропорционална тежест. Освобождаванията от едно или повече изисквания за равно третиране поради непропорционалната тежест, която те налагат, не следва да надхвърлят строго необходимото за ограничаване на тази тежест по отношение на всеки отделен случай. Под мерки, които биха наложили прекомерна тежест, следва да се разбират мерки, които биха наложили допълнителна прекомерна организационна или финансова тежест, като същевременно се отчита вероятната произтичаща полза за съответните хора с увреждания. Всяка оценка следва да отчита само легитимни основания.

(19г)

(20)

(20-а) Мерките за осигуряване на разумни улеснения в отделни случаи играят важна роля за гарантиране на пълно равенство на хората с увреждания в областите, попадащи в обхвата на настоящата директива. При договорни или други дългосрочни отношения между доставчика и човека с увреждания структурната промяна на помещения или оборудване може да се разглежда като разумно улеснение. Разумните улеснения могат да включват приспособяване или изменение на обичайните политики, процедури и практики на доставчика, адаптиране на условията за достъп и осигуряване на специфична помощ или услуги, като се отчитат конкретните потребности на човека с увреждания с оглед да се постигне равнопоставеност. Мерките за осигуряване на разумни улеснения не следва да налагат непропорционална тежест.

- (20аа) Въпреки това, при предоставянето на жилищно настаняване от доставчика не следва да се изисква да прави структурни промени в помещенията или да плаща за тях с цел спазване на разпоредбите за разумни улеснения, предвидени в настоящата директива. В съответствие с националното право и практика доставчикът следва да приема тези промени, ако те са финансирани по друг начин и ако не налагат непропорционална тежест от някакво друго естество.
- (20-б) Държавите членки се насърчават да разработят и приложат новаторски мерки, за да осигурят разумни улеснения.
- (20аб)
- (20б) Когато се преценява дали мерките за осигуряване на разумни улеснения налагат непропорционална тежест, следва да се вземат под внимание редица фактори, включително, *inter alia*, размерът, ресурсите и естеството на организацията или предприятието, както и прогнозираните разходи за тези мерки или (техническият и/или икономическият) експлоатационен живот на инфраструктурите и предметите, които се използват за предоставяне на дадена услуга. Освен това непропорционална тежест може да е налице по-специално когато са необходими значителни структурни промени, за да се предостави достъп до движимо или недвижимо имущество, което е защитено съгласно националните разпоредби поради своята историческа, културна, художествена или архитектурна стойност.
- (20в) За да се даде достатъчно време за спазване на изискванията за осигуряване на разумни улеснения за хората с увреждания, определени в настоящата директива, е целесъобразно да се предвиди по-дълъг срок за транспониране на тези мерки.

(20г) Настоящата директива не засяга правните актове на Съюза, с които се определят спецификации за осигуряване на достъпност или разумни улеснения за хора с увреждания. Тези спецификации са предвидени, *inter alia*, в Регламент (ЕС) № 1300/2014 на Комисията²⁵, Регламент (ЕС) № 181/2011 на Европейския парламент и на Съвета²⁶, Регламент (ЕО) № 1107/2006 на Европейския парламент и на Съвета²⁷ и Регламент (ЕС) 2021/782²⁸. Освен това Директива (ЕС) 2019/882 определя изисквания за достъпност за хора с увреждания по отношение на определени продукти и услуги, а Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор определя изисквания за достъпност на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор, което прави тези уебсайтове и мобилни приложения по-достъпни за ползвателите, по-специално за хората с увреждания. Други правни изисквания са установени, *inter alia*, в Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета и в Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета. Когато са спазени правните актове на Съюза, предвиждащи подробни стандарти или спецификации относно разумните улеснения по отношение на определени стоки или услуги, следва да се счита, че са спазени изискванията на настоящата директива по отношение на разумните улеснения.

---

²⁵ Регламент (ЕС) № 1300/2014 на Комисията от 18 ноември 2014 г. относно техническите спецификации за оперативна съвместимост, свързани с достъпността на железопътната система на Съюза за лица с увреждания и лица с намалена подвижност (ОВ L 356, 12.12.2014 г., стр. 110).

²⁶ Регламент (ЕС) № 181/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно правата на пътниците в автобусния транспорт и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 1).

²⁷ Регламент (ЕО) № 1107/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. относно правата на хората с увреждания и на хората с ограничена подвижност при пътувания с въздушен транспорт (ОВ L 204, 26.7.2006 г., стр. 1).

²⁸ Регламент (ЕС) 2021/782 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (преработен текст) (ОВ L 172, 17.5.2021 г., стр. 1).

- (21) Забраната за дискриминация не следва да засяга запазването или приемането от държавите членки на мерки, насочени към предотвратяване или компенсиране на неблагоприятните последици, понасяни от група лица поради религиозната им принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация или поради факта, че при тях има съчетание от характерни черти, свързани с тези конкретни основания за дискриминация. Тези мерки могат да включват подкрепа за организации на и за лица с определена религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, когато тяхната главна цел е насърчаването на икономическото, културното или социалното приобщаване на тези лица или задоволяването на специфичните им потребности.
- (22) Настоящата директива определя минималните изисквания, като по този начин предоставя възможност на държавите членки да въведат или да запазят по-благоприятни разпоредби. Прилагането на настоящата директива не следва да служи като основание за влошаване на условията в сравнение със съществуващата ситуация във всяка държава членка.
- (23) Лицата, които са били подложени на дискриминация, основаваща се на тяхната религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, следва да разполагат с адекватни средства за правна защита. С цел да се предостави по-ефикасна защита, на сдружения, организации и други юридически лица следва да се даде правото да участват в процесуални действия, включително от името или в подкрепа на конкретна жертва, без да се засягат националните процесуални правила за представителство и защита пред съдилищата.
- (24) В съответствие със съществуващите достижения на правото на ЕС в областта на равенството и недискриминацията, правилата относно тежестта на доказване следва да бъдат адаптирани, когато е налице *prima facie* случай на дискриминация, а за да се приложи ефективно принципът на равно третиране, тежестта на доказване следва да падне върху ответника, когато се представят доказателства за такава дискриминация. Независимо от това не е задължение на ответника да доказва, че ищецът изповядва определена религия или убеждение, има определено увреждане, достигнал е определена възраст или има определена сексуална ориентация.

- (25) Ефективното прилагане на принципа на равно третиране изисква адекватна съдебна защита срещу виктимизация.
- (26) В своята резолюция относно последващите действия във връзка с Европейската година на равните възможности за всички (2007 г.) Съветът призова за активното ангажиране на гражданското общество, включително организациите, представляващи лица, изложени на риск от дискриминация, социалните партньори и заинтересованите страни, в съставянето на политики и програми, целящи предотвратяване на дискриминацията и утвърждаване на равенството и равните възможности, както на европейско, така и на национално равнище.
- (27) Опитът от прилагането на директиви 2000/43/ЕО, 2004/113/ЕО и 2006/54/ЕО²⁹ показва, че защитата от дискриминация на някои от основанията, попадащи в обхвата на настоящата директива, би се подобрила, ако мандатът на съществуващия(ите) орган(и) по въпросите на равенството във всяка държава членка бъде разширен, за да обхване въпросите от приложното поле на настоящата директива. С Директива (ЕС) 2024/1499 на Съвета се установяват и определят минимални стандарти за функционирането на органите по въпросите на равенството, по-специално по отношение на тяхната ефективност и независимост. Поради това Директива (ЕС) 2024/1499 на Съвета следва да се прилага и по отношение на въпросите от приложното поле на настоящата директива и да бъде изменена за тази цел. Освен това Препоръката на Комисията от 22 юни 2018 г. относно стандартите за органите по въпросите на равенството може да се използва от държавите членки като ориентир, който да им помогне да повишат ефективността и независимостта на тези органи.

---

²⁹ Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 26.7.2006 г., стр. 23).

(28) Държавите членки следва да насърчават събирането на данни относно равното третиране и дискриминацията с оглед по-специално на това да следят и оценяват ефективността на мерките, предприети в изпълнение на настоящата директива. За тази цел държавите членки може например да определят изходни равнища или измерими цели, или да предприемат събирането на качествени и/или количествени данни. За целите на настоящата директива под данни относно равното третиране и дискриминацията следва да се разбира всяка информация, която е полезна или има отношение за описването и анализирането на състоянието на равенство, т.е. която указва наличието на дискриминация и/или равенство и/или техния обхват. Събраните данни може да включват данни за изходните равнища като демографски или социално-икономически данни, данни относно съществени изпитани примери за неравенство или пък данни, които позволяват да бъде направена оценка на настоящите политики, или данни, основаващи се на показателите за човешките права. Данните следва да се събират съгласно националното законодателство и практики и в съответствие с приложимото право на Съюза, по-специално Регламент (ЕС) 2016/679 (Общия регламент относно защитата на данните). Данните относно равното третиране и недискриминацията могат да представляват специални категории лични данни по смисъла на член 9 от Регламент (ЕС) 2016/679. При транспонирането на настоящата директива държавите членки следва да гарантират, че националното законодателство включва подходящи гаранции, приложими за обработването на лични данни, а именно специални категории лични данни. Държавите членки следва също така да гарантират сигурността, целостта, автентичността и поверителността на данните, събирани и съхранявани за целите на настоящата директива.

- (29) Държавите членки следва да предвидят ефективни, съразмерни и възпиращи санкции в случай на нарушения на национални разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива. Санкциите могат да бъдат административни и финансови, например глоби или плащане на обезщетение, както и други видове санкции.
- (30) Тъй като целта на настоящата директива, а именно осигуряване на общо ниво на защита от дискриминация във всички държави членки, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки и следователно може, поради мащаба и въздействието на предложеното действие, да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (31) В съответствие с точка 34 от Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество³⁰ държавите членки се насърчават да изготвят за себе си и в интерес на Съюза, свои собствени таблици, които, доколкото е възможно, илюстрират съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране, и да ги направят обществено достояние,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

---

³⁰ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

ГЛАВА I ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Цел

Настоящата директива определя рамка за борба с дискриминацията, основана на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация, с оглед прилагането в държавите членки на принципа на равно третиране в рамките на обхвата на настоящата директива.

Член 2

Понятието дискриминация

1. За целите на настоящата директива „принцип на равно третиране“ означава да не се допуска дискриминация на някое от основанията, посочени в член 1.
2. За целите на настоящата директива „дискриминация“ означава:
  - а) пряка дискриминация на едно от основанията, посочени в член 1, която се счита, че настъпва, когато дадено лице се третира по по-неблагоприятен начин, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице в сравнима ситуация;
  - б) непряка дискриминация на едно от основанията, посочени в член 1, която се счита, че настъпва, когато видимо неутрална разпоредба, критерий или практика биха поставили лица с определена религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица, освен ако разпоредбата, критерият или практиката са обективно обосновани от легитимна цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими;

в) тормоз на едно от основанията, посочени в член 1, който се счита, че настъпва, когато нежелано поведение има за цел или последици да накърни достойнството на дадено лице и да създаде заплашителна, враждебна, унижителна, оскърбителна или обидна среда. В този контекст понятието за тормоз може да бъде определено в съответствие с националните закони и практика на държавите членки;

г)

г-б) подбуждане към дискриминация спрямо лица на някое от основанията, посочени в член 1;

д) отказ да се осигурят разумни улеснения за хората с увреждания, който се счита, че настъпва, когато не се спазва член 4а от настоящата директива;

3. Дискриминацията съгласно настоящата директива включва дискриминация, основана на комбинация от основанията за дискриминация, посочени в член 1, както и комбинация от едно или повече от тези основания с някое от основанията за дискриминация, попадащи под защита съгласно Директива 2000/43/ЕО, Директива 2004/113/ЕО или Директива 79/7/ЕИО.

4.

5.

5а. Различия в третирането въз основа на възраст могат да бъдат допуснати, ако са обосновани от легитимна цел, включително легитимни цели на социалната и здравната политика, и ако средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими.

- 7а. Разликите в премиите, осигурителните обезщетения, цените, таксите или налозите за отделните лица при предоставянето на застрахователни, банкови и други финансови услуги въз основа на възраст не представляват дискриминация, основана на възраст, в случай че тези разлики са обективно и разумно обосновани от легитимна цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими. Това става само в случаите, когато използването на възрастта е определящ фактор при оценката на риска за въпросната услуга и е така само доколкото оценката на рисковете се основава на точни, актуални и относими актюерски или статистически данни или – ако тези данни не са налични или са недостатъчни – на подходящи и надеждни медицински познания, и оценката на рисковете отчита индивидуалното положение на заявителя на застрахователната, банковата или другата финансова услуга.
7. Разликите в премиите, осигурителните обезщетения, цените, таксите или налозите за отделните лица при предоставянето на застрахователни, банкови и други финансови услуги въз основа на здравословно състояние не представляват дискриминация по смисъла на настоящата директива, в случай че тези разлики са обективно и разумно обосновани от легитимна цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими. Това става само в случаите, когато използването на здравословното състояние е определящ фактор при оценката на риска за въпросната услуга и е така само доколкото оценката на рисковете се основава на точни, относими и актуални актюерски или статистически данни или – ако тези данни не са налични или са недостатъчни – на подходящи и надеждни медицински познания, и оценката на рисковете отчита индивидуалното положение на заявителя на застрахователната, банковата или другата финансова услуга.
6. Преференциалното третиране въз основа на възраст или увреждане може да бъде позволено, ако е обективно обосновано от легитимна цел и ако средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими. Преференциалното третиране за осигуряването на приобщаване, интеграция или участие в обществото наравно с останалите може да бъде под формата на свободен достъп, намалени тарифи или преференциален достъп и може да бъде позволено съгласно настоящата директива като обосновано, подходящо и необходимо третиране.

8. Настоящата директива не засяга мерките, предвидени в националното право, които в демократичното общество са подходящи и необходими за поддържането на обществената сигурност или обществения ред, за предотвратяване на престъпността, за защита на непълнолетни лица и за опазване на здравето и безопасността, както и за защита на основните права и свободи на другите, защитени от Хартата на основните права, включително защитата на личния и семейния живот, правата на възрастните хора, правото на свобода на религията, свобода на сдружаване, свобода на изразяване, свобода на печата, свобода на информацията, свобода на договаряне и свобода на стопанска инициатива.

Член 3
Приложно поле

1. В рамките на предоставените на Европейския съюз компетентности и на установеното в параграф 2 и при пълно зачитане на принципите на субсидиарност и пропорционалност, забраната за дискриминация се прилага спрямо всички лица, както от публичния, така и от частния сектор, включително публичните органи, по отношение на:

а) достъпа до социална закрила, доколкото той се отнася до социалната сигурност и социалното подпомагане, социалното жилищно настаняване и здравеопазването.

Достъпът по тази буква включва процеса на търсене на информация, подаване на заявление и регистриране, както и същинското предоставяне на мерки за социална закрила;

б)

в) достъпа до образование.

Достъпът по тази буква включва процеса на търсене на информация, подаване на заявление и регистриране, както и същинското приемане и участие в образователни дейности;

г) достъпа до стоки и услуги и предоставянето на такива, включително жилищно настаняване, които са на разположение на обществеността.

Достъпът по тази буква включва процеса на търсене на информация, подаване на заявление, регистриране, поръчване, запазване, наемане и закупуване, както и същинското предоставяне и ползване на въпросните стоки и услуги.

2. Настоящата директива не се прилага за:

- а) въпросите, попадащи в обхвата на семейното право, в т.ч. семейното положение и осиновяването, както и правата, свързани с възпроизводството, нито за свързаните с тях права на социалноосигурителни обезщетения, свързани с семейното положение;
- б) организацията и финансирането на системите за социална закрила на държавите членки, създаването и управлението на такива системи и на свързаните с тях договорености, както и същността, размера, изчисляването и продължителността на обезщетенията и услугите и условията за предоставянето им, включително възрастови ограничения;
- в)
- г) организацията и финансирането на образователните системи на държавите членки, включително създаването и управлението на образователни институции, учебното съдържание и съдържанието на образователните дейности, разработването на учебни планове, определянето на изпитния процес и условията за допустимост, в т.ч. определянето на такси, както и на възрастови ограничения за училища, курсове или стипендии, безвъзмездни помощи и студентски заеми;
- д) различията в третирането, основани на религията или убежденията на дадено лице, при прием в образователни институции, ако характерът на тези образователни институции се основава на религия или убеждения в съответствие с националните закони, традиции и практика;
- е) достъпа до стоки и услуги и предоставянето на такива, включително жилищно настаняване, които се предлагат в сферата на личния и семейния живот, както и сделките, извършвани в този контекст.

- 3.
- 3а. Настоящата директива не засяга националните мерки, с които се разрешава или забранява носенето на религиозни символи, и не ограничава компетентността на държавите членки по тези въпроси.
4. Настоящата директива не засяга националното законодателство, което гарантира светския характер на държавата, държавните институции или органи, или на образованието, или което се отнася до статута на църквите и другите организации, основани на религия или убеждения, и не ограничава компетентността на държавите членки по тези въпроси, както е признато в член 19 от Договора за функционирането на Европейския съюз.
- 4а. Настоящата директива не засяга целенасочените национални мерки за предоставяне на недискриминационно преференциално третиране по отношение на определени социални придобивки, когато и доколкото това е необходимо за справяне с демографското предизвикателство, свързано с намаляването на раждаемостта, което е видно от точни данни, доказващи такъв спад на раждаемостта.
5. Настоящата директива не обхваща различията в третирането, основани на националност, и не засяга разпоредбите и условията, свързани с влизането и постоянното пребиваване на граждани на трети държави и лица без гражданство на територията на държавите членки, както и всяко третиране, произтичащо от правния статут на съответните граждани на трети държави и лица без гражданство.
- 5а. Разликите в третирането, произтичащи от регионални или местни различия в равнището на услугите от общ интерес, не представляват дискриминация по смисъла на настоящата директива.

Член 4

Член 4а

Разумни улеснения за хората с увреждания

1. За да се гарантира спазването на принципа на равно третиране по отношение на хората с увреждания, в изложените в член 3 области се осигуряват разумни улеснения.
2. За целите на параграф 1 „разумни улеснения“ означава необходими и подходящи модификации и приспособявания, които не водят до непропорционална тежест, когато такива се необходими в конкретен случай, за да се осигури на човека с увреждане признаването или упражняването наравно с всички останали на достъп до мерки за социална закрила, достъп до образование и достъп до стоки и услуги, попадащи в обхвата на настоящата директива, както и предоставянето на такива стоки и услуги.
3. Що се отнася до предоставянето на жилищно настаняване, в параграфи 1 и 2 не се предявява изискване към доставчика да прави структурни промени на помещенията или да заплаща за подобни изменения. В съответствие с националното право и практика доставчикът на жилищно настаняване приема тези промени, ако те са финансирани по друг начин и ако не налагат непропорционална тежест.
4. Разпоредбите на настоящия член не засягат разпоредбите на правото на Съюза относно достъпността или разумните улеснения по отношение на определени стоки или услуги.

5. Когато се преценява дали необходимите мерки за спазване на настоящия член налагат непропорционална тежест, се вземат под внимание по-специално:
- а) размерът, ресурсите, естеството и нетния оборот и печалбите на задълженото лице;
  - аа) отрицателното въздействие за човека с увреждания, засегнат от факта, че подходящите и необходими мерки не са предвидени;
  - б) прогнозираните разходи за подходящите и необходими мерки;
  - в) очакваните ползи за хората с увреждания като цяло, като се вземат предвид честотата и продължителността на използване на съответните стоки и услуги, както и честотата и продължителността на връзката със съответния продавач или доставчик;
  - ва) размерът на публичното финансиране, налично за задълженото лице за предприемането на подходящите и необходими мерки;
  - г)
  - д) историческата, културната, художествената или архитектурната стойност на въпросното движимо или недвижимо имущество; и
  - е) безопасността и осъществимостта на въпросните мерки.

Тежестта не се счита за непропорционална, когато е компенсирана в достатъчна степен от съществуващите мерки в рамките на политиката спрямо хората с увреждания, водена от съответната държава членка.

2.

3.

Член 5

Позитивни мерки

1. С оглед на реалното осигуряване на пълно равенство принципът на равно третиране не е пречка за която и да било държава членка да запази или да приеме специфични мерки за предотвратяване или компенсиране на неравностойно положение, свързано с религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

Член 6

Минимални изисквания

1. Държавите членки могат да въведат или да запазят разпоредби, които са по-благоприятни за защитата на принципа на равно третиране от предвидените в настоящата директива.
2. Прилагането на настоящата директива при никакви обстоятелства не представлява основание за намаляване на равнището на защита от дискриминация, което вече е постигнато от държавите членки в областите, попадащи в обхвата на настоящата директива.

ГЛАВА II

ПРАВНИ СРЕДСТВА ЗА ЗАЩИТА И ПРАВОПРИЛАГАНЕ

Член 7

Защита на правата

1. Държавите членки гарантират, че съдебните и/или административните процедури, включително, когато те считат за подходящо, процедурите за алтернативно разрешаване на спорове за привеждане в изпълнение на задълженията по настоящата директива, са достъпни за всички лица, които считат себе си засегнати поради неприлагането спрямо тях на принципа за равно третиране, дори след като връзката, в която е извършена предявената дискриминация, е прекъсната.
2. Държавите членки осигуряват възможност на сдружения, организации или други юридически лица, които в съответствие с установените в националното им право критерии имат легитимен интерес от гарантиране спазването на разпоредбите на настоящата директива, да участват от името или в подкрепа на ищеца, с неговото одобрение, във всяка съдебна и/или административна процедура, предвидена с оглед на изпълнението на задълженията по настоящата директива.
3. Параграфи 1 и 2 не засягат националните разпоредби, с които се регламентират сроковете за предявяване на искове, отнасящи се до принципа на равно третиране.
4. Тази разпоредба не засяга прилагането на член 10 от Директива (ЕС) 2024/1499 на Съвета.

Член 8

Тежест на доказване

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират в съответствие със своите национални съдебни системи, че когато лица, които се считат за ощетени поради неприлагането спрямо тях на принципа на равно третиране, установят пред съд или друг компетентен орган факти, от които може да бъде заключено, че е налице дискриминация, задължение на ответника е да докаже, че няма нарушение на забраната за дискриминация.
2. Параграф 1 не е пречка държавите членки да въведат правила за доказване, които са по-благоприятни за ищците.
3. Параграф 1 не се прилага за наказателни производства.
4. Държавите членки могат да решат да не прилагат параграф 1 за производства, в рамките на които съдът или друг компетентен орган разследва фактите по делото.
5. Параграфи 1, 2, 3 и 4 от настоящия член се прилагат също за производства, предприети в съответствие с член 7, параграф 2.

Член 9

Виктимизация

Държавите членки въвеждат в своите национални правни системи необходимите мерки за защита на лицата от всяко неблагоприятно третиране или отрицателно последствие като реакция на жалба или производство, целящи прилагането на принципа на равно третиране.

Член 10

Разпространяване на информация

Държавите членки гарантират, че приетите съгласно настоящата директива разпоредби, както и вече действащите разпоредби в тази област, се свеждат до знанието на заинтересованите лица чрез подходящи средства в рамките на тяхната територия.

Член 11

Диалог със заинтересованите страни

С оглед утвърждаване на принципа на равно третиране държавите членки насърчават диалога със заинтересованите страни, които в съответствие с националното право и практика имат легитимен интерес да съдействат в борбата с дискриминацията на основанията и в областите, попадащи в обхвата на настоящата директива.

Член 12

ГЛАВА III

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 13

Спазване

Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират спазването на принципа на равно третиране в рамките на обхвата на настоящата директива, и по-специално, че:

- а) са отменени всички законови, подзаконови и административни разпоредби, които противоречат на принципа на равно третиране;
- б) са или могат да бъдат обявени за нищожни или да бъдат изменени всички договорни разпоредби, вътрешни правила на предприятия, както и разпоредби, уреждащи дейността на сдруженията със стопанска или нестопанска цел, които противоречат на принципа на равно третиране.

Член 14

Санкции

Държавите членки установяват правилата за приложимите санкции при нарушения на национални разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива, и вземат всички необходими мерки за осигуряване на прилагането им. Санкциите могат да включват изплащане на обезщетение, което не може да бъде ограничено с предварителното определяне на максимален размер, като те трябва да бъдат ефективни, съразмерни и възпиращи.

Член 14a

Интегриране на принципа за равенството между половете

При прилагане на настоящата директива държавите членки вземат под внимание целта за премахване на неравенствата и насърчаване на равенството между мъжете и жените.

Член 14б
Изменения на Директива (ЕС) 2024/1499
(Директива, приета въз основа на COM/2022/689 final)

Директива (ЕС) 2024/1499 се изменя, както следва:

- (1) В член 1, параграфи 1 и 2, член 4, член 5, параграфи 1 и 2, член 8, параграф 1, член 10, параграф 1, член 15 и член 16, параграфи 1, 3 и 4 „директиви 79/7/ЕИО, 2000/43/ЕО, 2000/78/ЕО и 2004/113/ЕО“ се заменя с „директиви 79/7/ЕИО, 2000/43/ЕО, 2000/78/ЕО, 2004/113/ЕО и XX/XX (Директива, приета въз основа на COM/2008/0426 final)“.
- (2) В член 6, параграф 1 „член 4 от Директива 79/7/ЕИО, член 2 от Директива 2000/43/ЕО, член 2 от Директива 2000/78/ЕО и член 4 от Директива 2004/113/ЕО“ се заменя с „член 4 от Директива 79/7/ЕИО, член 2 от Директива 2000/43/ЕО, член 2 от Директива 2000/78/ЕО, член 4 от Директива 2004/113/ЕО или член 2 от Директива XX/XX (Директива, приета въз основа на COM/2008/0426 final)“.

Член 15
Изпълнение

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до ... [3 години след приемането]. Те незабавно информират Комисията за това и ѝ съобщават текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване.

Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. По отношение на член 4а държавите членки имат право да се възползват от удължаването на срока за транспониране, посочен в параграф 1, с до 2 години. За тази цел държавите членки уведомяват Комисията и съобщават съответната дата за транспониране до [3 години след приемането].
- 3.
4. Държавите членки насърчават събирането на данни относно равното третиране и недискриминацията. Данните се събират съгласно националното законодателство и практики и в съответствие с приложимото право на Съюза, по-специално по отношение на защитата на личните данни.

Член 16

Доклад

1. До [четири години след датата, предвидена в член 15, параграф 1] и на всеки пет години след това държавите членки съобщават на Комисията цялата информация, която ѝ е необходима, за да изготви доклад до Европейския парламент и до Съвета относно прилагането на настоящата директива.
2. Докладът на Комисията взема предвид, когато е подходящо, гледните точки на националните органи, компетентни по въпросите на равенството, и на съответните заинтересовани страни, както и на Агенцията на ЕС за основните права. В съответствие с подхода за интегриране на принципа за равенство между половете, посочен в член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз, този доклад осигурява, *inter alia*, оценка на въздействието на взетите мерки при жените и мъжете. В светлината на получената информация, този доклад включва, ако е необходимо, предложения за преразглеждане и актуализиране на настоящата директива.

Член 17

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила от датата на нейното публикуване в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 14б се прилага от ... [*края на срока за транспониране на настоящата директива*].

Член 18

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.
